

LIBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GARRIDO, VICENTE

**Psihopatul dintre noi : cum să-l recunoști și să-l
neutralizezi – în familie, la locul de muncă**

și în politică / Vicente Garrido. - București : Bookzone, 2026

ISBN 978-630-305-690-6

159.9

Traducător: **Mălina Panait**

Redactor: **Mihaela Savu**

Grafician copertă: **Teodora Savu**

Tehnoredactor: **Anca Marisac**

EL PSICÓPATA INTEGRADO

Copyright © 2024 Vicente Garrido Genoves

Copyright © Ilustraciones del interior: Paola

Copyright © 2024 Editorial Planeta, S. A.

All rights reserved.

© Bookzone 2026, pentru prezenta ediție

Toate drepturile rezervate pentru limba română.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată

sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București

Comenzi și informații:

Telefon: 031-433.50.68

E-mail: office@bookzone.ro

www.bookzone.ro

VICENTE GARRIDO

PSIHOPATUL DINTRE NOI

**Cum să-l recunoști și să-l neutralizezi – în familie,
la locul de muncă și în politică**

Bookzone
BUCUREȘTI, 2026

Cuprins

INTRODUCERE Problema acelu 1% malign.....	13
CAPITOLUL 1 Psihopatul se prezintă.....	27
SUBMARINUL.....	27
TIPURI DE PSIHOPAT.....	30
CE ESTE PSIHOPATIA.....	42
PSIHOPATIA ȘI ALTE CONCEPTE ÎNRUDITE.....	44
FEMEILE PSIHOPATE.....	48
INTELIGENȚA PSIHOPAȚILOR ȘI CAPACITATEA LOR DE A CITI GÂNDURILE CELORLALȚI.....	52
CAPACITATEA DE SCHIMBARE A PSIHOPATULUI.....	53
CAPITOLUL 2 Profilul psihologic al psihopatului integrat.....	55
PSIHOPATUL ESTE UN SUPRAVIEȚUITOR.....	55
PSIHOPATUL CONTROLAT ȘI CEL IMPULSIV.....	58
FRICA ȘI ANXIETATEA CA BAZĂ A EMPATIEI.....	63
EMPATIA PSIHOPAȚILOR.....	66
CHIRURGUL MORȚII.....	71
EMOȚIILE PSIHOPAȚILOR.....	76
COMUNICAREA PSIHOPATULUI.....	80
COMPORTAMENTUL PSIHOPATULUI.....	84
CAPITOLUL 3 Psihopatul în relațiile afective și familiale.....	89
IDENTIFICAREA PSIHOPATULUI: O FEREAȘTRĂ CĂTRE MINTEA SA.....	91

COMPORTAMENTUL PSIHOPATULUI ȘI INDICATORII SĂI	96
SISTEMUL DE VIGILENȚĂ ÎN FAȚA PSIHOPATULUI	102
INTUIȚIA.....	104
AUTOCUNOAȘTEREA ȘI DIALOGUL INTERIOR.....	108
OBSERVAȚIA DESCRIPTIVĂ ȘI DIALOGUL CU PERSOANE DE ÎNCREDERE.....	112
PSIHOPATUL PERSEVEREAZĂ ÎN NATURA SA.....	116
COPIII CU RISC DE PSIHOPATIE.....	118
CAPITOLUL 4 Psihopatul în companii și organizații	127
PSIHOPATUL CA LIDER DISTRUCTIV.....	128
ȘI PSIHOPAȚII CORPORATIȘTI POT SĂ UCIDĂ	132
PSIHOPAȚII „VIZIONARI”	135
HANNIBAL LECTER MERGE LA SERVICIU	142
PSIHOPATIA CA MODEL SOCIAL	144
IDENTIFICAREA PSIHOPATULUI ÎN COMPANIE	149
PREVENIREA ȘI CONTROLUL PSIHOPATIEI ÎN COMPANIE	158
IUBIRE DE PĂRINȚI.....	164
CAPITOLUL 5 Patocrația: psihopatul în politică	169
GUVERNAREA PSIHOPAȚILOR	169
DE CE ESTE POLITICA ATÂT DE ATRACTIVĂ PENTRU PSIHOPAT.....	174
DEMOCRAȚIA IMPERFECTĂ	177
CRIMĂ ÎN MALTA.....	179
POPULISM, AUTORITARISM ȘI PSIHOPATIE.....	181
MACHIAVELLI	183
DOI PSIHOPAȚI PRIMARI: DONALD TRUMP ȘI VLADIMIR PUTIN.....	189
IDENTIFICAREA LIDERULUI POLITIC PSIHOPAT	198
UN EXERCIȚIU PENTRU CITITORI: TABELUL PSIHOPATULUI	212

DE CE AU POLITICIENII PSIHOPAȚI ATÂT DE MULȚI SUSȚINĂTORI?.....	216
CAPITOLUL 6 Lupta împotriva psihopatului	223
VIKTOR FRANKL ȘI JOSEF MENGELE	223
FUNDAMENTELE DEPĂȘIRII ÎNTÂLNIRII CU PSIHOPATIA: LOGOTERAPIA LUI VIKTOR FRANKL.....	226
VOINȚA DE SENS NE ÎNDEAMNĂ LA ACȚIUNE	229
A ACȚIONA ÎN MOD TRANSCENDENT	231
AUTODISTANȚAREA.....	233
POVESTEA EROULUI.....	238
FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU PSIHOPATUL.....	244
O SOCIETATE SLĂBITĂ: CULTURA TERAPEUTICĂ	250
REZILIENȚA.....	253
PREVENȚIA LA COPIII CU PREDISPOZIȚIE SPRE PSIHOPATIE.....	261
EPILOG Ochiul uraganului	263
PSIHOPATUL ȘI DISCURSUL LUI	264
PSIHOPATUL ÎN RELAȚII.....	267
PSIHOPATUL ÎN COMPANIE ȘI ÎN ORGANIZAȚII.....	269
PATOCRAȚIA.....	271
OCHIUL URAGANULUI.....	275
NOTE	283

INTRODUCERE

Problema acelui 1% malign

Nu cred că este o părere, ci o certitudine, faptul că e rău să fii torturat, umilit sau rănit. Totodată, oamenilor le este mai bine dacă sunt iubiți și îngrijiți decât dacă sunt detestați și abandonați.

GEOFFREY WARNOCK,
filozof la Universitatea Oxford

Psihopatia este un fel de a fi. Psihopatul (sau psihopata) are un mod aparte de a gândi, de a simți emoții și de a acționa. Are o gândire egocentrică și axată pe ceea ce-și dorește: toate celelalte lucruri sunt irelevante sau cel mult secundare. Nu ia decizii bazându-se pe principii morale, ci pe capacitatea sa strategică de a obține ceea ce-și dorește. Emoțiile sale negative (furia, ostilitatea, disprețul, invidia) sunt intense, deși adesea de scurtă durată; emoțiile pozitive (empatia, compasiunea, simțul dreptății, iubirea, loialitatea) sunt foarte slabe sau inexistente. Cât despre comportament, psihopatul are grijă de imaginea sa și va încerca să înșele și să seducă după necesități. Când e cazul, poate folosi violența psihică, fizică sau cea pe care i-o conferă statutul (dacă îl etalează) ca să-și satisfacă motivația esențială: controlul asupra mediului în care se desfășoară; dominația. Într-un cuvânt: puterea.

Trebuie să te previn că în această carte nu mă voi ocupa de psihopatul criminal în serie sau asasin violent despre care poate ai avut ocazia să citești în alte cărți de-ale mele; îi voi aminti ocazional pe câțiva, dar cu scopul de a clarifica explicațiile și argumentele care îl vizează pe psihopatul integrat „normalizat”, subiectul acestei lucrări.¹ Un psihopat integrat este un individ care nu a fost definit drept criminal sau psihopat de către societate, dar care este responsabil de o enormă suferință în lume. Cum este posibil? Ei bine, fie sunt criminali camuflați, care trec drept cetățeni cinstiți, fie sunt în poziții de putere sau au un statut care le permite, cel puțin pentru o parte a opiniei publice – de multe ori, propriii concetățeni, situație tipică mai ales în cazul politicienilor –, să-și deghizeze faptele egocentrice și crude în comportamente onorabile și legitime. De obicei doar odată cu trecerea timpului devin evidente amploarea și gravitatea acțiunilor lor distructive, fie în sânul unei familii, fie într-o organizație, fie într-o întreagă țară. Ca efect mai puțin dăunător, psihopatul integrat va răs-pândi nefericire și mizerie morală.

Profesoara Ana Sanz, de la Universitatea Complutense din Madrid, și echipa ei au analizat amploarea sau prevalența psihopatiei în societate, studiind diversele lucrări publicate până în prezent în întreaga lume.² Concluzia sa este că, în rândul delincvenților identificați pentru comiterea de infracțiuni și condamnați pentru acestea, aproximativ 15% dintre bărbați sunt psihopați, iar în cazul femeilor deținute, vorbim de 10%. Însă, dacă privim populația generală – acolo unde se află așa-numiții „integrați” –, proporția scade în jurul valorii de 5%, din nou cu o prezență mai mare la bărbați (aproximativ 8%) față de femei (în jur de 3%).

Totuși, trebuie făcute câteva observații legate de aceste date. În primul rând, se știe faptul că prevalența

psihopaților este mai mare în posturile unde se exercită funcții executive sau care sunt legate de putere, precum manageri și directori de companii, directori de corporații, organizații sau partide politice, unde proporția ajunge la 13%. A doua observație este că, dacă se utilizează cel mai exigent test pentru evaluarea psihopatiei (care va fi explicat mai târziu), valorile scad la aproximativ 1% în rândul populației generale. Doresc să fiu conservator și să folosesc această ultimă cifră pentru a reprezenta problema globală pe care o constituie psihopatul pentru societate, deși trebuie să aveți în vedere faptul că, în rândul profesiilor care „se ating de putere”, procentul este mult mai ridicat.

Să extrapolăm aceste date pentru Spania. Dacă estimăm că în jur de 15% din populația din penitenciare prezintă un nivel de psihopatie și luăm în considerare faptul că numărul se ridică la aproximativ 55 000 de deținuți, înseamnă că doar vreo 2 000 din acel 1% se află sub control. Cu alte cuvinte, există aproximativ 468 000 de psihopați integrați (1% din cele 47 de milioane de locuitori, minus cei 2 000 încarcerați) care circulă pe străzile noastre și au drept de vot în diferitele procese electorale. Marea majoritate a acestora nu sunt criminali, dar sunt responsabili de practici de abuz, exploatare și daune morale aduse altor persoane.

Prin urmare, nu este neobișnuit ca psihopații integrați să comită infracțiuni administrative sau chiar penale (hărțuire, abuz de autoritate, violență psihologică, trafic de influență și un lung etcetera), însă frecvent acestea trec neobservate. Din mai multe motive: uneori, persoanele afectate nu depun plângere din cauza costurilor pe care le implică (financiare și emoționale); alteori, au foarte puțină încredere că acest caz poate fi probat satisfăcător în tribunale și, în final, există mulți

oameni care se tem de represalii, mai ales în mediul familial sau în cel al companiilor și organizațiilor.

Acestea fiind spuse, nu trebuie să uităm de cealaltă valoare, de 5%, despre care am vorbit și care face referire la populația generală. Deși, după cum am menționat anterior, conform celui mai exigent test, cifra corectă a psihopaților ar fi de 1%, acest 5% prezintă o tendință spre psihopatie. Altfel spus, cu toată probabilitatea, în rândul celor aproape două milioane de spanioli pe care ar trebui să îi adăugăm celor 468 000 deja contabilizați, vom găsi indivizi aflați în *spectrul psihopatiei*, cu siguranță cu o intensitate mai mică a calităților sau trăsăturilor psihopate, deși nu putem ignora faptul că există mulți oameni care au o psihopatie la fel de intensă ca cea corespunzătoare aceluia 1%.

Pe parcursul acestei cărți, când voi vorbi despre psihopați în general, mă voi referi la acel nucleu mai restrâns de 1%. În schimb, dacă voi folosi expresia (sau o variantă a ei) „subiecți care se află (sau pot fi) în spectrul psihopatiei”, mă refer la cei care s-ar încadra, cel puțin, în cei 5%.

DOUĂ MOTIVE DE ÎNGRIJORARE

De ce reprezintă acest 1% un motiv de îngrijorare? Din două motive. Primul este *potențialul său distructiv direct*: când acești indivizi dețin puterea financiară sau politică, pot provoca daune imense societății; de fapt, parcursul acestui secol al XXI-lea ne-a oferit deja dovezi concludente despre acest efect nociv. Acestea fiind spuse, nu putem ignora nici răul pe care îl pot face în cursul unei vieți obișnuite, în special propriei familii (fără a fi necesar să manifeste violență fizică), sau în exercitarea profesiei. Acest lucru este cu atât mai adevărat în cazul activităților care influențează caracterul și

viața multora, cum sunt profesorii, judecătorii, militarii, medicii, preoții, psihologii, *influencerii* etc.

În acest 1% există subiecți cu o capacitate de a face rău mai mare decât alții. Psihopații diferă mult în modul în care își exercită nevoia de control și putere: unii pot recurge la o violență extremă în anumite momente (încetând să mai fie integrați, pentru a deveni criminali identificați, mai ales dacă sunt aduși în fața justiției, ceea ce nu se întâmplă des), în timp ce alții își pot stăpâni mai bine impulsurile ostile, canalizându-le într-un mod mai subtil, de exemplu, prin înșelăciune sau hărțuire.

În cele din urmă – și în sfera politicii – trebuie să ținem cont și de faptul că există societăți cu mai multe mecanisme de apărare și control împotriva abuzului de putere. Astfel, nu este același lucru dacă un psihopat conduce Statele Unite (precum Donald Trump) sau Rusia (Putin), deoarece prima este o țară cu o lungă tradiție democratică, în timp ce a doua rămâne un stat puternic autocratic. Cu alte cuvinte, atunci când evaluăm riscul pe care îl presupune psihopatia, trebuie să avem în vedere atât potențialul distructiv al individului, cât și resursele de care dispune și situația în care se află.

Această capacitate de distrugere directă este posibilă deoarece *îl putem considera pe psihopat ființa cea mai pregătită pentru a înfăptui răul*. Când folosesc conceptul de „rău”, nu trebuie să recurgem la teorii sociologice sau filozofice complicate pentru a înțelege la ce mă refer: dacă citești din nou citatul care deschide această introducere, vei pricepe clar ce vreau să spun. Mai mult, cercetarea științifică derivată din studiile asupra criminalității, psihologiei politice și organizaționale, precum și din multe alte domenii (conflictele armate, abuzul asupra copiilor și bătrânilor, violența de gen etc.)

a ajuns la un consens în această privință: psihopatul este ființa cea mai dăunătoare și mai recidivistă.

Nu trebuie să fii expert pentru a sesiza indicatorii personalității psihopate. De exemplu, în fața unei știri precum cea în care poliția capturează o grupare care se ocupă cu traficul și sclavia unor tinere românce – care, dacă nu ajungeau la 400 de euro profit pe zi, „erau rase în cap și obligate să doarmă pe jos, sub patul proxenelului”³ –, cea mai mare parte a populației este capabilă să perceapă un tratament degradant. Dar asta nu e tot – acele femei erau forțate și „să iasă goale pe balcon în plină iarnă sau erau direct «condamnate» să fie biciuite cu cabluri de telefon”. Nu, nu e nevoie să fii expert pentru a înțelege că aceste fapte sunt ticăloase, iar autorii lor sunt o nenorocire pentru specia noastră. Un comportament de această natură ne dă dreptul să presupunem în mod justificat că acești traficanți sunt psihopați (sau sociopați; vom vedea în curând diferența), deoarece posedă acel sadism atât de caracteristic acestei condiții: „obiectificarea” totală a fetelor și *refuzul lor explicit de a lua în considerare atributul moral prin excelență: demnitatea*. Același lucru îl poți observa în comportamentul psihopaților integrați care, în ochii lumii, par tipi grozavi; doar că acolo nu vor exista bice sau capete rase, ci un atac insidios și crud asupra stimei de sine a prăzii lor, asupra modului ei de a gândi, asupra valorilor și idealurilor ei, asupra drepturilor ei... cu același rezultat de degradare personală și, probabil, colaps mintal. Recurgând la documentația existentă și la arhivele mele personale, voi încerca să îți ofer o imagine clară a lucrurilor despre care vorbesc, astfel încât să înțelegi multiplele forme în care psihopații conduc răul în lume.

Pe scurt: psihopatul reprezintă imaginea ancestrală a subiectului aflat în slujba răului. El (sau ea) este cel care întruchipează modelul ființei malefice care

ne însoțește încă de la originea speciei noastre, fapt ce poate fi verificat simplu citind câteva cărți canonice ale istoriei noastre. De exemplu, în secolul al XVI-lea se știau foarte puține despre psihiatrie sau psihologie. Cum este posibil, atunci, ca Shakespeare să fi schițat modele aproape perfecte a ceea ce astăzi știința definește drept psihopat? De unde a extras trăsăturile de ego umflat, manipulare, cruzime și absență a oricărui principiu moral care ne dau fiori ori de câte ori citim descrierea unor personaje precum Claudius (unchiul lui Hamlet), Iago, Macbeth sau Richard al III-lea, și care sunt trăsături esențiale ale psihopatiei? Răspunsul este că „bardul” și-a folosit intuiția genială de artist pentru a pune în cuvinte un tip de ființă care, odată cu trecerea secolelor, a configurat în imaginarul nostru colectiv prototipul răufăcătorului – un arhetip care, în formele sale variate și încă de la originea genului nostru *Homo* (acum aproximativ două milioane de ani), a făcut mereu parte din realitatea noastră.

Alături de capacitatea sa de a vătăma sau a distruge persoane, este la fel de important să menționăm *potențialul său de a corupe societatea*, ridicându-se ca model și posibil element de inspirație pentru anumite moduri de a gândi, a simți și a acționa care, departe de a marca un drum spre progresul individului și al societății, contribuie, ca *exemplu negativ*, la promovarea falsității, a înșelăciunii și a cruzimii în epoca în care trăiește, aducând cu sine neîncrederea și ostilitatea. Mă bazez aici pe opera filozofului spaniol Javier Gomá, care a stabilit riguros că, la întrebarea esențială despre cum trebuie să trăim, răspunsul se află în imperativul moral pe care îl are orice om – prin simplul fapt de a fi om – de a se strădui ca propriul comportament să fie un exemplu pozitiv pentru ceilalți. Căci, vrem, nu vrem, existența noastră este încă de la naștere interconectată cu cea a

multor altor persoane, astfel încât nu putem înceta să fim exemple unii pentru ceilalți.⁴

De aici rezultă că, în măsura în care felul de a fi al psihopatului se prezintă ca fiind dezirabil în comunitate, potențialul său de a otrăvi valorile și scopurile conviețuirii și ale instituțiilor sale îl transformă în cel mai înverșunat dușman al umanității, deoarece degradează orizontul moral al cetățeanului. Pe scurt, psihopatului îi este străin ceea ce este propriu omului: dimensiunea sa spirituală și morală, capacitatea de a evolua în dezvoltarea sa umană ca ființă cu *un scop transcendent*, adică orientat spre un bine superior simplei sale existențe limitate în timp.

CE ÎI FACE DE TEMUT

În această carte voi argumenta faptul că psihopatia este una dintre cele mai grave probleme ale umanității, având în vedere că multe persoane care dețin o mare putere pot fi clasificate în spectrul acestei tulburări – fără a uita actele dăunătoare proprii psihopatului, dincolo de puterea socială pe care o exercită. Mai exact, vei vedea alături de mine exemple și argumente care vor scoate în evidență amenințarea pe care o reprezintă psihopatul. Aceste argumente sunt, în sinteză, următoarele zece:

1. Sunt mai bine adaptați psihologic și fiziologic pentru a-și agresa semenii și a abuza de ei. Au răbdarea și abilitatea necesare pentru a-și selecta prăzile.
2. Le lipsesc principiile morale care să le regleze comportamentul.
3. Sunt deconectați emoțional de ceilalți, ceea ce le permite să facă rău fără a se simți prost.

4. Capacitatea lor de a manipula și de a se preface că sunt „oameni buni” sau „lideri vizionari” le facilitează ocuparea unor posturi de mare răspundere în companii sau instituții publice, mai ales dacă aparțin tipului psihopat primar controlat, așa cum vom vedea mai târziu.
5. Sunt experți în a fenta filtrele de cenzură morală ale relațiilor sociale și ale instituțiilor, atât publice, cât și private.
6. Chiar și când sunt identificați, deseori și-au dezvoltat deja o ceată de admiratori și protectori sau au ajuns să dețină un asemenea grad de putere încât este foarte greu să fie neutralizați.
7. Societatea noastră este un mediu propice pentru dezvoltarea psihopatului și a stilului său de viață. Aceasta tinde progresiv să înlocuiască valorile solidarității și ale responsabilității comune pentru obținerea bunăstării generale cu competiția individualistă pentru succesul material ca valoare centrală. Cu alte cuvinte, prin eliminarea scopului sau a sensului existențial ca axă centrală a persoanei, individul este încurajat să își însușească bunuri și să prospere într-o lume nihilistă, fără țeluri transcendente, ceea ce îl condamnă la o realitate umană săracă – exact scenariul în care trăiește psihopatul.
8. Educația noilor generații ignoră „partea întunecată” a ființei umane și tinde să le infantilizeze. Departe de a ne strădui să promovăm reziliența – capacitatea de a depăși obstacolele și necazurile pentru a avea o viață cu sens –, ne dăm peste cap pentru ca fiii noștri „să nu sufere” neplăceri sau dezamăgiri, să nu fie expuși la conținuturi „ofensatoare” ce le-ar putea „dăuna psihologic” și, pe scurt, să treacă prin viață fără

- mari dificultăți. Totuși, după cum vom vedea la momentul potrivit, durerea, răul și incertitudinea față de necunoscut sunt cât se poate de reale, iar acționând astfel, ne transformăm copiii în victime mai ușoare pentru psihopați.
9. Violența psihică sau fizică, de la hărțuire și umilire până la distrugerea totală, este o alternativă preferată în manualul lor de „rezolvare a problemelor”. Unul dintre motivele acestei preferințe este plăcerea pe care o simt acționând astfel, dincolo de faptul că sunt înzestrați cu natura optimă pentru folosirea violenței și a coerciției.
  10. Psihopatul este ființa cea mai pregătită pentru a transforma în realitate cele mai rele distopii ale umanității, deoarece nu recunoaște și nu este capabil să experimenteze sfera spirituală a ființei umane. Prin „spiritual” înțeleg acea dimensiune umană care caută să găsească un sens sau un scop existenței, locul unde sălășluiesc valorile și idealurile care promovează conexiunea cu ceilalți, cu natura (sau Universul) și care permite bucuria de a contempla frumosul în sensul său cel mai deplin.

Pentru el există doar două tipuri de oameni: prădătorii și victimele. Eu am o a treia perspectivă: *suntem protectori, ai noștri și ai celorlalți*. Aceasta este o carte bazată pe cercetare, care își propune, înainte de toate, să te facă să îți pui întrebările adecvate despre valorile tale și despre tipul de oameni cu care vrei să relaționezi. Dacă decizi că nu îți place deloc modelul de viață pe care îl reprezintă psihopatul și a trebuit să te confrunți cu el, am două vești bune, pe care le-am putea numi cele două principii ale luptei împotriva psihopatului:

- *Primul principiu*: Orice persoană este capabilă să detecteze și să neutralizeze un psihopat. Este nevoie doar să dispui de cunoștințele și atitudinile adecvate, să fii conștient de valorile tale și să îți folosești inteligent emoțiile (în special curajul) și relațiile personale pentru a-i face față.
- *Al doilea principiu*: Psihopatul nu are superputeri și nici nu este acel „geniu al răului” reprezentat de obicei – pentru efecte dramatice – în produsele culturale. În general, când are succes, asta se întâmplă mai degrabă din cauza slăbiciunilor sau greșelilor noastre decât datorită iscusinței lui. *Este un supraviețuitor, o variantă psihologică a speciei noastre care, deconectat de lumea afectelor și a responsabilității morale, învață să persevereze în trucurile și înșelătoriile sale și, prin dedicarea deplină acestei sarcini, este capabil să găsească mereu o populație de victime vulnerabile.*

PLANUL CĂRȚII

Cartea dezvoltă toate aceste idei într-un stil care se dorește a fi ușor de înțeles și, în același timp, riguros în conținutul său. Dacă am reușit, o vei citi cu un amestec de emoții diferite: interes, fascinație, indignare și, pe alocuri, groază. *Dar, mai presus de toate, vreau să simți speranță, energie și curaj*. Să poți trage concluzii importante pentru tine, pentru viața ta profesională și de familie, precum și pentru rolul tău de cetățean. „Multe confruntări sunt pierdute din pricina lipsei unei înțelegeri profunde a adversarului pe care intenționăm să îl combatem”, scrie gânditorul spaniol Daniel Innerarity.⁵ Și continuă spunând că, pe cât posibil, „trebuie să facem acest efort înainte de a fi prea târziu, când nu ne

mai rămâne decât să ne pară rău că nu l-am făcut mai devreme”.

Această lucrare este alcătuită din șase capitole și un epilog. În primul și al doilea capitol, mă axez pe prezentarea celor mai importante aspecte ale personalității psihopatice, a versiunilor sale și a diferitelor sale manifestări. Cele trei capitole intermediare se ocupă de cele trei domenii fundamentale în care psihopatii acționează și provoacă un rău imens: familia, companiile și organizațiile și, în final, politica. În capitolul al șaselea, mă opresc asupra luptei împotriva acestui comportament, unde voi expune abordarea terapeutică și filozofia personală a lui Viktor Frankl, a cărui operă mi se pare fundamentală pentru dezvoltarea unei pedagogii preventive împotriva psihopatiei.

NOTA 1: Transcrierea mărturiilor care figurează în această carte a fost editată din punct de vedere al formei, pentru o mai bună înțelegere și lectură, dar nu și în ceea ce privește conținutul. Pe de altă parte, având în vedere că numărul bărbaților psihopați este mai mare comparativ cu al femeilor (aproximativ șapte din zece), voi folosi masculinul ca gen generic, deși ocazional voi recurge la expresia „el (sau ea)” pentru a reaminti că respectivul comportament descris poate corespunde oricărui dintre cei doi. În final, precizez că am folosit întotdeauna pseudonime pentru cazurile reale pe care le analizez, cu excepția situațiilor în care identitatea persoanelor respective a fost dezvăluită anterior în mass-media sau este vorba despre figuri publice notorii.

NOTA 2: Sunt conștient de faptul că un diagnostic riguros de psihopatie necesită deținerea unor informații ample despre subiect. Desigur, dispun de aceste informații atunci când mă refer la persoane care provin din arhivele mele personale de cercetare. Totuși, consider că este legitim să ofer o evaluare a psihopatiei urmând metoda psihobiografică – o metodă cu o lungă tradiție –, având în vedere abundența de informații care există cu privire la anumite persoane; înregistrările actuale din mediul digital și prezența multiplelor surse de informații permit conturarea indirectă a profilului personalității și a posibilelor sale aberații sau patologii. Un exemplu în acest sens este Donald Trump, pe care psihiatri prestigioși l-au calificat – și inclusiv au scris cărți pe această temă – drept psihopat sau, cel puțin, narcisist patologic. În orice caz, atunci când nu există informații atât de abundente, dar comportamentele unui personaj au un caracter psihopatic neechivoc, mă voi referi la această circumstanță evaluând acele acțiuni ca fiind indicatori ai unei posibile sau probabile psihopatii. Dincolo de acest

aspect, nu este în intenția mea – cu excepția, repet, a cazurilor din arhivele mele personale – să ofer diagnostice clinice, ci să dezvălui tipare de comportament proprii psihopatiei, fără a fi necesar ca persoana care le prezintă să atingă pragul critic cerut de un diagnostic clinic sau judiciar complet.

CAPITOLUL 1

Psihopatul se prezintă

Cum pot să nu știu astăzi ce chip vei avea mâine, cel care este deja acolo sau care se plăsmuiește în spațele expresiei pe care o afișezi sau al măștii pe care o porți, și pe care mi-l vei dezvălui doar atunci când nu mă voi aștepta?

JAVIER MARÍAS, *Chipul tău, mâine*

SUBMARINUL

Axel este slab; privește nervos, cu ochi iscoditori. Are în jur de 30 de ani și m-am întâlnit cu el într-o cafea din Valencia, lângă Plaza de la Virgen – un loc plin de porumbei, de oameni în trecere și de câțiva turiști care își fac poze. Este o după-amiază de aprilie, nu e multă lume în local și putem vorbi fără să ne audă nimeni. Acest lucru este important deoarece, așa cum mi-a comunicat în mai multe e-mailuri schimbate în ultimele luni, este foarte îngrijorat: s-ar putea să fie psihopat și – ceea ce este de departe cel mai grav – „poate că vrea să omoare pe cineva”.

În mod normal, nu m-aș fi întâlnit cu el: una dintre regulile mele este să refuz, în principiu, toate ofertele oamenilor din întreaga Spanie care îmi cer să ne vedem personal sau pe internet pentru a-mi povesti ceva „foarte

important”. Încerc să rezolv consultațiile prin e-mail și accept doar excepțional întâlniri virtuale sau față în față, după ce mă asigur că solicitantul nu are intenții rele și că intervenția mea poate fi de ajutor. Dar acest om, după un schimb prelungit de mesaje, mi-a atras atenția, așa că iată-mă aici cu el, gata să-l ascult.

„Cunoașteți povestea submarinului din Danemarca?” a fost prima lui întrebare, după o strângere de mână și după ce mi-a mulțumit că am acceptat întâlnirea. După câteva secunde, i-am spus că da, desigur, este una dintre cele mai interesante crime comise în Europa în acest secol. Kim Wall era o jurnalistă suedeză de 30 de ani, freelancer cu o vastă experiență. Scrisese reportaje de investigație din Uganda, Sri Lanka sau Cuba pentru publicații importante, iar formarea ei includea titluri academice de la Londra și New York. La 14 august 2017, a stabilit o întâlnire cu Peter Madsen, inventatorul unui submarin de dimensiuni reduse pentru uz privat. Madsen era bine cunoscut publicului danez, deoarece își conturase o imagine complexă și întrucâtva enigmatică, rezultat al aparițiilor sale în media ca un geniu extravaganț, capabil de invenții improbabile, având în același timp acel aer de nonconformist care ne atrage tocmai pentru că nu urmează viața prestabilită de sistem.

Presupun că pe Kim – care se străduia să caute ceea ce „se afla în spatele știrii”, după cum a declarat ulterior tatăl ei – a atras-o atât personalitatea lui Madsen, cât și invenția submarinului. Așadar, când danezul a invitat-o la o plimbare cu al său Nautilus, ea nu a stat pe gânduri. Cum ar fi să ai propriul tău submarin, așa cum cineva are o barcă, și să te poți deplasa pe sub suprafața mării către diferite porturi? Din păcate, aventura a avut un final cu totul neașteptat. Kim nu a mai apărut în viață. Conform celor spuse de Madsen poliției, la scurt timp după ce a ridicat ancora din portul Copenhaga, submarinul s-ar fi

scufundat. Madsen a fost salvat a doua zi dimineață, dar nici urmă de Kim, până când un ciclist i-a descoperit torul mutilat, pe o plajă, la 21 august. După o căutare vastă și epică, poliția a reușit să recupereze din mare capul, picioarele și hainele jurnalistei.

Madsen a oferit diverse explicații bizare pentru a justifica cele întâmplate în submarin și modul în care corpul lui Kim a ajuns în acele circumstanțe tragice, dar tribunalul nu l-a crezut. După proces, a fost condamnat la închisoare pe viață – ceva neobișnuit în Danemarca – sub acuzațiile de agresiune sexuală, tortură și omor. Apărarea lui Madsen a calificat relatarea procurorului drept „o poveste de groază construită fără probe”, bazată doar pe presupuneri. Însă starea cadavrului vorbea de la sine: dacă Kim murise „accidental”, așa cum declarase acuzatul, de ce să o tranșezi și să-i ascunzi cadavrul? Madsen a mai șocat opinia publică încă o dată când, după ce a luat-o ostatică pe psihologa închisorii, a reușit să ajungă la poartă și să fugă pe câmp. Din fericire, a fost liber doar câteva ore.¹

„Da, îmi amintesc cazul submarinului”, i-am spus însoțitorului meu. „Ei bine”, a continuat el, „locuiesc cu o fată de un an și uneori... m-am surprins gândindu-mă... știți dumneavoastră... să o omor. Nu-mi pot scoate din cap ideea că Madsen a trebuit să se gândească *mult* la ceea ce a făcut înainte să o facă... înțelegeți?” A continuat povestindu-mi că se gândea la asta sub formă de *flash-uri* care îi veneau brusc, ocupându-i mintea, și că, atunci când se întâmpla asta, era absorbit. Îi apăreau imagini cu corpul iubitei sale tranșat; alteori, cu acesta plutind în mare. Era psihopat? Era partenera lui în pericol? L-am liniștit spunându-i că este foarte puțin probabil să fie un psihopat criminal, pentru că, dacă era, nu ar fi fost chinuit de acele viziuni și, cu siguranță, nu m-ar fi avertizat pe mine. Am înțeles că problema lui era alta; avea, fără